

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

Kultura Fehérvárott.

Minden félreértés elkerülése céljából előrebocsátom, hogy az alábbiakban nem gorombaságokat akarok mondani, hanem igazságot.

Körülbelül egy héttel ezelőtt szerterpült a városban és a megyében a hír, hogy Széchényi Viktor gróf főispán egy kulturregylet felállításának gondolatával foglalkozik.

Amennyire a főispán urat szerencsés vagyok ismerhetni, a legújabb tervéről szóló hírből semmi hihetlent nem találok. A Széchényiek családi erénye: *nem beszélni, hanem tenni.* A főispán ur meg akarta csinálni a nagy kaszinót és megcsinálta, meg akarta csinálni a vízvezetékét és meg lesz. Ha igazán akarja a kulturregyletet, azt is nyélbe fogja sütni.

Es meg vagyok arról győződve, hogy ennek az új egyesületnek eszméjét lelkes örömmel üdvözlök azok a kevesek, akik a mi szűkebb hazánk, városunk és megyénk kultúrája iránt csak kevésbé is érdeklődnek.

Nem tudom ugyan, hogy a főispán ur mily irányt óhajt adni a létesítendő egyesületnek, mely célok megvalósítása érdekében állítja azt első sorban munkába, de annyit őszinte meggyőződéssel mondhatok,

hogy amily szükségesnek tartom Fehérvárott a kulturregyletet, oly alapos aggodalmaim vannak jövőd működését és sikerét illetőleg.

Megmondom mindjárt azt is, hogy miért?

Székesfehérvárott a kulturális érzék — tisztelet adassék a csekélyszámu kivételnek — alig emelkedik felül a nulla fokon.

A helyzetet mi sem jellemzi jobban, mint az a megjegyzés, melyet ezelőtt egy előkelő városi tisztviselő tett egy társaságban, hol az iskolák szaporításának szükségességét hangoztatták. „*Ne az iskolákat szaporítsák, hanem a korcsmákat, az kell Fehérvárnak!*“

S nagyon tévedne az, aki azt hinné, hogy a kulturális igények e minimuma csak középkorunknek szomorú privilegiuma. Hogy — sajnos — nem így van, néhány példa meg fogja világítani.

Szombaton reggel a postások óriási csomagokkal megterhelve indulnak utra a Kossuth-utcai központi palotából. Érdeklődtem a dolog iránt s meglepődve halottam, hogy a nagy teher-többletet e napon a „Tolnai Világlapja“ nagyszámu füzetei okozzák. S ezek a füzetek nemcsak a gyári munkások, iparosok és jobbmodu földművesek házában tainak szives fogadtatásra.

Ellenkezőleg. Igen jónevű, igazán intelligens családok vesznek ennek a — vasuti-örök szellemi igényeinek megfelelően szerkesztett — különben elég tisztességes — hetilapnak révén tudomást a világ folyásáról. A fejemet merném feltenni egy fületlen pityke ellenében, hogy a Természettudományi Közlönyt, az Urániát, a Katholikus Szemlét, a Religiot, vagy — mondjuk — a Huszadik Századot együttvéve nem olvassa annyi intelligens ember Fehérvárott, mint az évenként másfélfont tizedrangu olasz, angol és francia regényt ajándékozó Tolnai Világlapját.

Pár évvel ezelőtt a belvárosi katolikus kör néhány jókedvű tagja egy zártkörű kedélyes sakkversenyt rendezett. A jutalomdíjak voltak: (ezért hangsúlyozom, hogy a verseny *kedélyes* volt) egy négy koronás szivartárca, egy három koronás bicsak, Platz Bonifác dr. nagyértékű könyve „Az ember eredése, faji egysége és kora“, végül egy üveg „Altwater.“ A nyerők szabadon választottak. Az első elvitte a szivartárcát, a második a bicsakot, a harmadik a pálinkát s a negyedik — savanyu arccal — azt a könyvet, mely már fél Európát diadalmasan bejárta. Gondolom, aki viszonyainkat ismeri, nem kockáztatná meg az állítást, hogy más társaságban más lett volna az eredmény. Sőt!

A modell.

(Törödék egy fiatal párisi asszony lánykori barát-néjához írt leveléből.)

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

... hisz tudod, édes lelkem, hogy abban az időben az volt a leghőbb vágyom, hogy művész felesége legyek. Milyen művész, az közömbös volt előttem. Csak vérbéli, igazi művész legyen. Egy kiállítás katalógusán olvastam a lakásai címét. Mind csöndes, magányos utcákban laktak Páris szélén. Elképzeltem ehhez azt az ideális munkát, mely e művészeket otthonukhoz köti s odaképzelttem magam is, mint egy művész nejét, aki férjétől elválaszthatatlanul egész idejét a műteremben tölti s jelenlétével ihletet s munkakedvet kölcsönöz... Be szép álom volt!

Mennyire csalódtam!... De hát így van ez, Édesem, ha valaki lánykorában sokat ábrándozik, rendszeren kiábrándul, ha férjhez megy. Mily kevés fogalmam volt még akkor arról, mi megy végbe egy műterem falai közt s hogy egyáltalában mit kell érteni műtermen. Azelőtt ha a tárlaton valami görög vagy római istennőt láttam, még álmomban sem mertem volna gondolni, hogy az ilyen szobor elkészítéséhez valami asszony —

vagy lány, de hogy, egyáltalában valaki szükséges, sőt, hogy — én magam...

Kérlek, édes szívem — hisz jól ismertél — volt e nekem leghalványabb sejtelmem is arról, hogy én valaha szobrásznak nyujtom kezemet? Bizonyára nem! Hogy helyzetemet könnyebben megérthesd, tudnod kell, hogy egész családom ellene volt frigyünknek, csak én magam voltam mellette. De mikor oly kedves, oly figyelmes, oly előzékeny volt ő velem szemben, oly finom izléssel tudta kiválasztani kedvenc virágaimat, hogy igazán képtelen voltam megtagadni tőle a boldogító igent.

De halld mi történt.

Megérkezünk nászutazásunkból. Mialatt én mesés szépen butorozott budoáromban rendezkedtem, — hisz ismered azt a kedves, kedélyes kis fészket — ő hozzáfogott munkájához. Naponkint bejárt műtermébe, mely házunkon kívül volt. Esténként hazatérve boldogan mesélt terveiről s különös lelkesedéssel írta le előttem készülődésében lévő művét, amit a legközelebbi kiállításra szánt: Fürdőbe lépő római nő címen. Apró részletezéssel írta le előttem, hogy szeretné az árnyékolást, ruharedőzetet stb. elkészíteni, amit én — látszólag nagy érdeklődéssel hallgattam, melyből azonban őszintén szólva keveset értettem. Az én eszem

máshol járt. Már előre örültem a dicsőségnek, hallottam magam az irigykedő, félig elfojtott megjegyzést:

— Itt megy az a híres művész, íme! a felesége!

Egy napon mégis kíváncsi lettem, mennyire vagyunk már a római nővel s ezért elhatároztam, hogy meglepem a férjemet munkaközben, műtermében, ahol még eddig nem voltam. Ez volt első sétám egyedül, minden kísérő nélkül...

Megtaláltam a műterem bejáratát mely egy csinos villában volt s bementem rajta. Bejebb mentem s képzeld rémületemet — ott látom az uramat egy csomó agyaggal a kezében, piszkos ujjakkal, rendellenül lefűző hajjal s előtte... — egy nő! Édes lelkem, képzeld csak el, egy magas női perszóna állt előtte egy állványon. És milyen pózban! Csak félig felöltözve!... S még hozzá oly nyugodt flegmával állt ott, mintha ez a legtermészetesebb dolog lenne a világon. Levett ruhái piszkosak voltak. Cipjének sarka félre taposva. Kalapján tépett, fakó virágok. S mindez ott feküdt mellette egy széken. Mindezt átláttam egy pillanat alatt s — gondolhatod — ez az egy pillanat elég volt nekem. Pista a férjem, néhány fővilágosító szót akart mondani, de én megborzadva piszkos ujjaitól elsiettem a ma-

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4. oldal.

FJNb00000129

A német katolikus nagygyűléseken járt joismerőseimtől hallottam, hogy a világi szónokok úgy dobálóznak ott a szentírás és a nagy egyházatyákól vett idézetekkel, mint egy teológiai tanár s boldogult Reichardt Tamás barátom beszélte, hogy egy regensburgi tüzérhadnagy szegyenkezve vallotta be neki, hogy nagy elfoglaltsága miatt már hetek óta nem olvasott a könyvtára díszlet képező legmodernebb teológiai és filozófiai munkákból.

Né mondja senki, hogy ez szaktudomány, mely nem tarthat igényt a nem szakkemberek érdeklődésére. A filozófiát, főleg metafizikai kérdések, szociális problémák époly közérdekű dolgok, főleg művelt emberre nézve, mint pl. az orvosi tudomány alapelemei. Am az már megint igaz, hogy ha minden magyar ember könyvre adná a felesleges pénzét, miből élne a cigány, a pezsgő és kártyagyárosok s ki fizetné reggelig egyik-másik kávéház villanyfogyasztását s kedélyes (?) mulatozás közben ösztört üvegpocharait.

(Csak mellékesen emlitem meg, amit nem rég a nagyon élénken és sok ügyességgel szerkesztett „Közbiztonság“ című lapban olvastam, hogy Berlinben távolról sem teng annyira túl a kávéházi élet, mint nálunk. Ott persze, ugymond a jó megfigyelő tehetségű szerző, az emberek tanulnak és dolgoznak.)

S folytathatnám ezt a példázgatást akár a végtelenig. Elmondhatnám, hogy nálunk sok ember a műveltség Csiborasszóján érzi magát, ha végig olvasta Jókait, Herceget, Mikszáthot, Sipulust, meg esetleg Eötvös Károly szépszávu tendenciózus írásait; felemlíthetném, hogy közkönyvtáraink polcain a kissé komolyabb munkákat évtizedes por lepi; beszélhetnék arról a ritka örömről, amely elfogott, mikor egy fiatal városi tisztviselő asztalán egy világtörténelmet találtam és sok egyébről. De nem teszem. Tény az, hogy nálunk fehér holló-

számba jön az olyan uri ember, mint a kivél a napokban hozott össze a szerencsem, ki Bosznia annexioja alkalmából „Virág Magyar Századok“-ját forgatta nagy érdeklődéssel, hogy magát Magyarországnak Boszniára vonatkozó jogai felől tájékoztassa.

S ha így állunk az önművelés dolgában, mit szóljak a másokat nevelő kulturális munkáról. Kuthy József dr., Rauscher Béla, Lauschmann Gyula dr., Kneifel Ferenc dr., Vértessy József s még néhány név ötlík szemünkbe — mindannyiszor, — valahányszor nálunk kulturmunkáról van szó. Mellettük néhány középiskolai tanárunk, derék tanítónk (a papságról szándékosan nem szólok) hordják vállain a műveltség terjesztésének hálátlan terhét. Hálátlanak mondom azért, mivel a jutalom a nagy publikum részéről legtöbbször a fitymáló negligálás, ha ugyan nem az éretlen, sőt rosszakaratu kritika. Ezért vesztik kedvüket sokszor a legjobbak is és vonulnak vissza az altruisztikus tevékenység rögső pályájáról.

Igaz ugyan, hogy ezért van kétszeresen szükségünk a főispán ur által tervezett kulturegyesületre, de ezért is nézek, bár nem desperáló, de kétkedő szemmel ideális vállalkozása elé.

Dornis István.

Templomszentelés.

Néhány évvel ezelőtt még átláthatlan róناسág volt, termékeny buzaföldek terültek el azon a földön, a hol a mult vasárnap egy lélekemelő ünnepség zajlott le. Néhai Zichy János gróf megérte a magyar népek azt a vágyakozását, mely őt a fekete magyar földhöz köti, kislángi birtokát parcellázt tva, örök áron átadta egy csomó jó magyar embernek. Az ország minden vidékéről seregesen, mintge éhségtől izetve jött a nép, hogy a szép, egészséges termékeny területből kivegye a maga részét. Egy-két év alatt száz, meg száz ház emelkedett ki a földből, amelyeknek lakói szorgalmas, törekvő, de hajh! lelki kapocs nélküli emberek voltak. Különböző vidé-

kek különböző vérmérsékletű, szokásaikban elütő, a rossz évek nyomorúságai által is szeevedélyre korbácsoló, a szocialista tanok által is itt-ott megmérgezett lelkek — a mint jól tudjuk — nem egyszer szomorú nevezetességre tettek megvényekben szert. A mi hiányzott, a minék a létesítését a szomjuhozó lelkek oly epedve várták, meglett. A nagy pusztaság közepett mértföldekre ellátzólag hatalmas román stýlű torony emelkedik ki. A harang szava hivogatólag köszönti, várja a szikradt lelkeket:

„Jöjjetek hozzám, akik fáradoztok és terhelve vagytok és En megennyihetek titeket.“

Ezeket a szavakat vésétek kőbe a templom ajtaja fölé s aki látta azt a népet, aki ismeri bajait, lelkének szomjuságát, azt mondja, hogy alig van hely, a hol ezek az isteni igazságok igazabban, édeesebben csendülének a szívébe, a lélekbe. Mekkora a boldogságuk, mily határtalan az örömük, a mikor ennyi év várakozása után végre elmondhatják: *Uthon vagyunk!* Itj van az Isten közöttünk, imádhajjuk az Oltáriszentségben, oltára köré térdelehetünk valamennyien, a szegény, a gazdag, a kicsiny, a nagy, mind mind, akik fáradozunk és terhelve vagyunk s Ő az Isten, a hivogató Jézus, aki az Oltárképen is a Szívére mutat, azt mondja: megennyihetek titeket — ezért jöttem hozzátok.

Öröm volt nézni annak a szegény népnek az áhitatos buzgóságát, meghatott boldogságát vasárnap s azt az imádságos áldást, a melyet a község nagylelkű patronusára, Zichy János grófra mondtak, a ki önként, nagylelkűségből vállalkozott arra, hogy a patronus terheit magára vállalja. Az egész templom megépítésének sulya rája nehezedett. És vállalta is. Probászka Ottokár dr. megyéspüspök pedig vasárnap folszentelte az imádság házat.

A megyéspüspök reggel 9 óra előtt ért Kislángra. A község határában lovas banderium, benn pedig a község egész népének aprajagya élén Zichy János gróf v. b. t. t. és nővére Zichy Luja grófnő, a megyei hatóság részéről pedig Kálmán Vince főszolgabíró fogadta a megyéspüspököt. A szentelés megható szertartásai után a megyéspüspök a lelkek mélyéig bató szentbeszédet mondott, majd pedig közel 700 hívőnek kiosztotta a bérmálás szentségét. Tizenkét óra volt, a mikor az ünnepi szertartás véget ért, a mely után a kath. iskolaszék, majd az ev. ref. hitű-özség tiszteltelek a megyéspüspöknel, a ki mindenkihez megható szép beszédet intézett. Az utóbbiak Zichy János gróf v. b. t. t. előtt is tiszteltelek, arra kérvén őt, hogy őket — akik 150 családdal vannak képviselve a község

mához; amint csak lábaim birtak. Anyám alig tudott hová lenni a bámulatól, mikor beléptem.

— Az Isten szerelmére, édes gyermekem mi az? Mi történt veled? . . .

En elmondtam a mamának a látottakat és aztán sirtam, zokogtam, keservesen. Anyám viaszalni próbált, s iparkodott megértetni velem, hogy az a nő valószínűleg modellt volt.

— Hogyan? Hisz ez szegény-gyalázat; — Eljegyzésünk előtt nem szólt arról egy szót sem! szóltam fülháborodva.

Ezalatt megjött Pista is. Egész magán kivül volt. Sápadt volt az arca, rémült a tekintete. Igyekezett meggyőzni arról, hogy a modellt álló nő igen becsületes, szegény asszony, ki abból él, s hogy a többi művészek is mind így dolgoznak s hogy ő sem tud másképen dolgozni, stb. Evvel azonban csak elrontotta a dolgot. Mert én nem hallgattam rá, hanem kezeim kijelenttem, hogy egyszer smindenkorra hallani sem akarok az olyan férjről, akinek mindennap olyan tete-à-téjeje van . . .

— De édes gyermekem, talán meg lehetne oldani ezt a nehézséget — szól anyám, ki iparkodott bennünket kibékíteni — maga is — fordult Pistához — lemondhatna talán a felesége kedvéért arról a modellról s dolgozhatna fa vagy papír bábu után? . . .

Férjem a bajuszát rágta, amit pedig a csak a legnagyobb aggodalmában szokott tenni.

— Édes mama, ez tisztára lehetetlen! — felelé férjem leverten, hosszas töprengés után.

— Mégis most az egyszer meg kell lennie!

— Lássá a divatárusok is kemény papírból vagy visszából készült bábfejeket. használnak s ha ez

lehetséges fejre nézve, talán . . . De hiába. Ily megoldás lehetetlennek látszott. Férjem elővette minden rábeszélő képességét s igyekezett mindenféle tudományos fejtegetéssel meggyőzni. Mikor ez sem használt, elcsüggedve abbaahagyta. de látszott rajta, mennyire lesújtja ellenállásom.

Végre abban egyeztünk meg, hogy a modellt egyelőre megmarad, de férjem csak az én jelenlétemben dolgozik. Volt a műterem mellett egy szoba, ahonnan észrevétlenül látni lehetett az egész műterem belsejét. Képzeld édesem — ne nevesd ki érte — itt vontam meg magam a legközelebbi napon, midőn jött a modellt. Előzőleg férjemmel becsületszavára megígértetem, hogy mihelyt egy kis csöveggel jelt adok, rögtön odajön hozzám a rejekbe.

Alig foglaltam el helyemet, jött az a csúf modellt. Izléstelenül, a chicnek s tournurenek minden nyoma nélkül öltözve. Piszkos kézelőkkel, fakult, zöld shawli a nyakában. Mikor aztán láttam, hogy ez a gyalázatos teremtes a világ leghidegebb s legközönyösebb arckifejezésével veti le egymásután ruháit, nem birtam tovább magammat, hevesen megráztam a csengőt. Pista szép szavakkal, jókedvűen beszélt velem, végre hozzáfogott ismét munkájához. Az az asszony pedig ott állt már helyén félig felöltözve, hosszu haja hatalmas hullámokban omlott vállaira. Amint me-reven, mozdulatlanul állt, olyan volt mint valami élő szobor. Igy nem is volt oly visszataszító. Szívem hallhatóan dobogott Egyszerre csak hallom a férjem hangját:

— A bal lábát! A bal lábát! tegye valamivel előbbre!

A modellt nem értette meg . . . közelebb lépett férjemhez s meg akarta kérdezni . . . De nem! . . . Ezt már nem tudtam eltűrni. Hevesen csöngtettem, újra csak megráztam a csengőt, mintha a halottakat akartam volna föltámasztani. Végre bejött Pista szemmel láthatólag boszankodva, hogy munkája közben zavartam.

— Kérlek fiam légy már okos! szólt ingerülten.

En azonban folytonosan zokogva vállára borultam s egyre azt hajtogattam.

Ez már sok, nem bírom tovább! Ezzel ő mitemen válaszulva ott hagyott. Kiment a műterembe, intett az asszonynak, hogy öltözködjék. Az asszony felöltözött s elment.

E után Pista nem ment műtermébe. Melettem volt mindig nem mozdult ki a házból, barátait sem fogadta. Látszólag jókedvű volt, de én láttam, tényleg milyen rossz hangulatban van.

Egyszer végre bátortalan hangon megkérdeztem tőle:

— Miért nem dolgozol?

— Modellt nélkül nem lehet — volt a rövid válasz.

Nem mertem tovább kérdezni, mert éreztem, hogy lúdas vagyok rossz kedvének okozója. Végre hízéggel s mindenféle kedveskedéssel annyira mentem, hogy Pista újra elment műtermébe, hogy — a mint mondotta — szabadon, fejből folytassa művét s ha ez nem megy, bábu után néz, mint a mama tanácsolta neki. Mindez azonban úgy látszik nem volt kedvére, mert nap-nap után levertebben jött haza. Ha ez így

5000 lakosa közt, templomunk felépítésében segítse. Zichy János gróf szívesen megígérte a támogatást. Később a plebanián diszebedt volt, a melyen a megyéspüspökön Zichy János grófné és Kálmán Vince főszolgabíró kivül a környékbeli papság és intelligencia vett részt.

Ebéd alatt a megyéspüspök Zichy János gróftól köszöntötte fel, a gróf pedig válaszában annak adott kifejezést, hogy a templom felépítésével a magyar hazának igyekezett erős épületet emelni.

A kislángi templomot Aigner Sándor műépítész tervezte s Szabó Ferenc és Szabó József székesfehérvári építésszek építették. Az építési anyag 40 ezer koronát, az építési munkadíj 45 ezer koronát tett ki.

Délután 3 órakor a megyéspüspök szívélves bucsu után Kálozra hajtatót, a hol — a mint említettük — a község lakossága élükön Zichy Ágost és Zichy Ráfael grófokkal pompás új iskolát épített, a mely az egész vármegye iskolái között a legelső sorban áll és hosszú időre biztosította a kath. oktatás folytonosságát. A püspök a község és környék óriási tömegben összegyűlt lakossága előtt nagy beszédet mondott a kath. iskola fontosságáról, a hol az ifjuság a hitben és a hazaszeretethen meggyőződve, a hazának derék polgárává leszen. Innan a templomba ment a megyéspüspök a hol istentiszteletet, majd pedig ismét nagyszabású beszédet mondott híveinek.

ÜJDON SÁGOK.

A Fejérmegyei Napló telefon száma 208.

— **Királyi kihallgatáson.** Széchenyi Viktor gróf főispán tegnap d. e. folyamán kihallgatáson jelent meg a királynál.

— **Rott Nándor dr.** pápai kamarás, udvari káplán, a bécsi Augustineum igazgatója esztergomi kanonokká neveztetett ki. Ez a hír bennünket közelről érdekel, amennyiben Rott dr. fejérmegyei, nagyperkáta születésű ember, édesatyja Nagyperkátán erdész. A kiváló tehetségű tudós, aki most csak 39 éves még, akinek neve, híre az ország határain túl is messze ismeretes, fölfelé haladása lépcsőin — meg vagyunk győződve — nem állapodott meg.

— **Tisztelgés.** A megye orvosi kara szombaton délelőtt küldöttségben tisztelget a nyugalomba vonult Vargha Zsigmond dr. főorvosnál.

tart sokáig, biztosan belebetegszik. Műtermében többször felkrestem s ilyenkor rendesen unatkozva, a divánon heverve találtam.

Egy délután ismét nála voltam. Elnéztem a szegény fürdőbe lépő római nőt, akinek még mindig nem sikerült megfürödni. Megsajnáltam. Egyszerre egy fantasztikus gondolat támadt agyamban. A római nő majdnem olyan alakú s s arcvonású volt, mint én! Hátha végső esetben én! . . .

— Milyen lábat mondanak művészi szempontból szépnek? kértem hirtelen férjemtől.

Ő erre körülményesen elmondta a szükséges kelleket s panaszkodott, hogy éppen ez hiányzik s ép ezért nem tudja befejezni a szobrot. Ezt oly csüggedt panaszos hangon mondta, hogy majdnem sirva fakadtam. Tudod-e, Drágám, mit tettem? . . . Igazán nem tettem másképp. . . Fogtam a redős ruhát, mely a műterem sarkában hevert, félrevonultam s felöltöttem, úgy mint a modellen láttam. Majd halkán, lábujjhegyen, hogy föl ne ébresszem — mert ezalatt elszundított — a pódiumra léptem. Ugyanolyan pózba álltam mint a csuf asszony. Ő édes Barátném, ha te láttad volna azt a meglepetéstől s örömtől sugárzó arcot, midőn Pista fölébredt s rám tekintett. Nem akart hinni szemeinek. Én nem tudtam igazán, sirjak-e vagy nevessek! Ő pedig vonalakat húzott, méreteket vett föl, no de mindezt mielőtt. Ettől fogva nem aggódtam többé érte!

Daudet után: Vagator.

A küldöttség nevében Lauschmann Gyula dr. mondott megható búcsubeszédet, mire a főorvos meghatva mondott köszönetet.

— **A Bory kiállítás.** Szombaton d. u. nyílt meg s azóta nem hallottunk egyebet róla, csak ékes, csillogó magasztaló dicséreteket. Egy meglepő nagy jelzőt Prohászka püspök mondott rá, amikor a hatalmas Krisztus szobrot, az impozáns, erőteljes duzzadó „Föltamadást” s a Birkózókat nézte gyönyörködvé:

— Bory Jenő Michel Angelo stylus.

Szinte megdöbbenünk ezek a szavaknak nagy és mély jelentőségétől s azért újra és újra a legnagyobb szerezettel kérjük városunk s a vidék közönségét: becsüljük meg a magunk emberét. Igazi magyar művésznök oly kevés van, hogy lámpával kell őket keresnünk. Mikor a legkiválóbbnak hirdettek egyike csak olyat tud alkotni, mint a budapesti Vörösmarty-szobor, akkor nekünk meg kell becsülnünk az olyan embert, aki 26 éves korában, négy évi szobrászkodás után az avatottak ajkáról csak magasztalóf hallhat.

Kérve figyelmeztetjük a közönséget, hogy látogatása idejéül inkább a délelőtti órákat legyen kegyes igénybe venni. A délután első óráiban ugyanis az iskolák ifjusága látogatja a kiállítást. A tanárok ugyanis látván művészi tudás fejlesztésének nagy fontosságát s midőn közvetlenül s a magunk vérének munkájában mutatgatják be: kötelességszerűen vezetik tanítványaikat Bory Jenő kiállítására. A kiállítás d. e. 9-től 12-ig, d. u. 2-től 5-ig áll rendelkezésre. Belépő-díj felnőtteknek 40 fillér, tanulóknak 20 fillér. Egy sorsjegy ára 60 fillér.

Eddig csak mintegy ezren látogatták a felnőttek közül a kiállítást. Biz ez édes kevés Fehérvár 32 ezer lakosához.

— **Kinevezés.** Dr. Say Móric kir. segédegyészt a miniszter az orsz. kémiai intézet vegyészévé nevezte ki.

— **Eszküvő.** Ilosvay Ferenc uradalmi intéző e hó 17-én tartotta esküvőjét: Harwich Irénkével Pusztavámon. A szertartást dr. Valnicsek Béla fővárosi segédlelkész, a menyasszony unokabátyja végezte aki megható beszédet intézett az ifjú párhoz.

— **Gazdasági tudósító.** A földmiveléstudügyi miniszter a mőri járásra nézve gazdasági tudósító-tiszttel Frey János magyarálmási lakost bízta meg.

— **Jubileum.** Az üzleti világban ritka jelenség, egy jóhírnevű kereskedő cég 75 éves fennállásának évfordulója hoz jubileumot városunk egyik közisztetletben álló, nagyképzettségű iparosára, Schnetzer Nándor üvegkereskedőre. Az ősei örökében jubileumot ülő Schnetzer Nándor a harmadik tulajdonosa a régi, jőnevű üzletnek. Schnetzer Ignác, az ő nagyapja 1833 november 20-án nyitott üzletet a régi „Kaszárnya utcában,” s azt hírnevben, üzleti kiválóságban gyarapítva vezette 1864-ben bekövetkezett haláláig. Ekkor vette át fia, id. Schnetzer Nándor az üzlet vezetését, akinek utódja 1902-ben az üzlet jelenlegi feje, az apai örökséget középiskolai képzettség mellett is megtartó, ambiciózus kereskedő szellemmel vezető Schnetzer Nándor lett. A ritka jubileum alkalmából őszintén üdvözljük a közbecsülésben álló céget.

— **A székesfehérvári szülőhegyi hegyközség választmánya** vasárnap délelőtt gyűlést tartott a város házában a borítaladó elterelése tárgyában. Egy küldöttséget bízott meg a választmány, hogy az ez évi október hó 21-én a Magyar Szülőszöveg Szülőszöveg Egyesülete által Budapesten tartandó

kongresszusán képviselje a székesfehérvári szülőszövegét. A küldöttségben önkéntes ajánlkozás folytán többen vesznek részt és még másokat is szívesen látnak, hogy a tömeges megjelenés által a sikert előmozdítsák. A küldöttséget Bokor Lajos választmányi tag, helybéli szöfbirtokos vezeti, ki hivatásánál fogva a szeszadó ügyben jártas és ő terjeszti elő az itteni hegyközség határozati javaslatát. A küldöttség szerdán reggel a hajnali vonattal indul Budapestre.

— **Bendiner hangversenye.** Mikor Bendiner Nándor nálunk tartandó hangversenyéről az első hírt vettük, visszaemlékeztünk a pár év előtt szerzett keserves tapasztalatokra — s visszahatóztunk. Bendiner ur pár év előtt hangversenyt tartott a Szent István teremben, döngötte a zongorát kézzel lábbal — és orral, a tapost, dicséretet, éljenzést, de főképp a jövedelmet zsebre vágta a kiadásokról azonban egyszerűen hallani sem akart, hanem keréket oldott. A Szent István terem még most is pórla a fölt nélküli urat.

Erről mi most hallgattunk. Ússe a part! Művésztől van szó és nem arról, hogy ur-e Bendiner ur, vagy nem ur, hanem egy közönséges szatócs. Mások utóttér a reklám dobját, kiabáltak, hogy ilyet még nem hallott a világ, hogy mindenki el van ragadtatva ennek a nagyon előkelő művésznek a virtuozitásától. Lássuk csak a medvét! Mit fog tenni Bendiner ur? A Szent István termet, Székesfehérvár egyetlen koncert termét persze nem tudta megkapni. Kérte a Magyar Király nagyertermét. Odaigérték neki, mert azt hitték, urral van dolguk, vagy azt, hogy már a katolikusokat fálnak állította ez a jó ur, a zsidókkal csak nem fogja ugyanezt tenni: ő, áner von ünsere Lajt! No hát Bendiner ur most bebizonyította, hogy neki minden mindegy. Szombaton d. u. 4 óráig folyt a reklámozás. A nagy dob dübörgött, a hordárok óriási plakátokkal a keblükön és a hátukon hirdették a noch nie da gewesent, nyomdász, elárúsító beleverte magát egy sereg költségre, a hölgyek kiválogatták az esti toalettjüket, amiben majdan csillogni fognak, akkor aztán megjött az izenet, hogy Bendiner ur „berekedt,” az ujjá görcsölt kapott, a lába nem képes nyomni a pedált, mert a jövedelem nem annyi mint a mennyire számított. A közönség iránt való tisztelet, az uri eljárás, a művészi morál, a gavalléria, az mind schmarrn! Bendiner ur föllítette az egész világot, fizetetlenül hagyta a számláit és eltűnt az est homályában, mint a kámfor. A hitelezők üthetik a nyomát, pörölhetik, s ha meg tudnák találni s ha ki tudnának belőle vasalni egy fillért, akkor hozzá is juthatnának talán a pénzük egy részéhez. Az új végrehajtási novella éppen az ő erkölcsi felfogásának készült. No hát csak jöjjön Bendiner ur a tájunkra, majd köszönteni fogjuk „illó” tisztelettel.

Ma estére azonban Veszprémben hirdetett óriási koncertet.

— **A zsidó hitközségi választás.** Multkori cikkünk kapcsán illetékes helyről azt az értesítést kaptuk, hogy Perl Miksa dr. egyáltalán nem hajlandó az elnökségére való jelöléséről Grünfeld Jakab javára lemondani, hanem az állás betöltését a választók legbölcsebb belátására bízta. Nekünk természetesen az egész dologba semmi beleszólásunk nincs.

— **Az esküdtzéki főtárgyalások** nov. hó 12-én kezdődnek. Az esküdtbírósg elnöke Tömör József, helyettes elnöke Sipos Gyula törv. bíró lesz.

— **Gilde hangverseny.** Előkelő zenei kapacitás részéről erős kritikákat hallván a vasárnapi hangversenyéről, egy, a zenében kiváló szakembert kértünk fel arra, hogy objektív igazságszággal mondja el véleményét a kérdéses vizsgáról. Sorait itt adjuk: — Folyó hó 15-én vasárnap délután a főgymn. dísztermében hangversenyt rendezett Gilde Vendel. Nem akarok részletes kritikába bocsátkozni, csak megjegyzem, hogy egy hegedűtanító, ki tanítani akar, első sorban igen kívánatos, hogy maga ügyes hegedűs legyen és pedig a középest felülmúló, ha arra vállalkozik, hogy legalább középfokú tanítványokat neveljen. Gilde ur úgy látszik a hegedű tanítás metodikáját nem ismeri, (mint tudjuk, ő csak II. clarinetus volt a helybeli honvédzenekarnál) ép ezért jászottak tanítványai oly hamisan, minden fejelem nélkül és állandó ingadozással az együttes játékokban. A tanítványok

favoritja, úgy látszik Punczi Feri, ki Bihari érzé-
gőjét akarta játszani. Ennek a kis fiúnak, ha
komolyan akar megédesíteni tanulni úgy hangsorok,
Block és Kayser féle gyakorlatok II. III. füzete-
tével kellene foglalkozni nem pedig Zsadányi féle
darabokkal, ép úgy a tárogatósnak hang-
sorok és közők tiszta intonációját, lehetőleg hosz-
szan kitarított hangokkal ajánljuk, mielőtt szárny-
próbálgatásokat tennének a podiumon. Rhythmus,
hangszépség és tiszta intonációról egyáltalában
nem szólhatunk. Nem értjük milyen pedagógiai
értékkel bírjon egy ifjúsági hangverseny, mikor
holmi Pickfein polka, Dunári stb. elavult bécsi
finli tangli művek szerepelnek a műsoron. Szép
a játékoság és a közönség is szívesen áldoz,
különösen ha arról van szó, hogy szegénysorsú
tanulókat segítszünk, de ez alkalommal az él-
vezet főként színes nagy falragaszok, sok látma,
de kevés zenéből állott.

— **Hó.** Megjött kéretlenül, váratlanul. Októ-
ber közepén vagyunk. Mire fölébredtünk, szép
fehér könnyű lepel borult rá a sárguló, hullongáló
lombokra, a portól belepett háztetűkre. Korán
van még tél apó! Ott fónn a Karpátok hegy-
szakadékaik közt, a havasi gyopár ridég világában,
ám legyen ön ott úr. Nem irigyejük őket. De mi
még fázékonyak vagyunk. A bundáink pihennek
még, a kályhák sok helyen készültenek még.
Kérjük szépen ne alkalmatlanokdjék itt a nya-
kunkon. Mi szegény emberek vagyunk az ilyen
korai multságokhoz. Jöjjön később, majd talán
decemberben, januárban, jöjjön akkor, ha a csi-
lingelő szánkák, a vidám, hólabdát gömbölylítő
apró imposztorok vehetik önnel hasznát. De most
pusztuljon a nyakunkról, hivatalon kéretlen vendég.
Pusztul is szegény! már délelőtt összekeveredik
— ő, a szép, fehér pelyhes csillagó pihe, — az
utca porával összeölelekezik mint a szőlőhegyi
részeg emberek és sár, mocskos, semmi lesz be-
lőle. Nem szegényli magát hó úr? Látja minek
okvetetlenkedik ott, a hol nem szívesen látják.
Igy jár az ki a magasságból lefelé vágyik.

— **Persely fosztogatók.** Vasárnap éjjel,
hétfőn viradóra valószínűleg átkulcs segélyével
a sekrestyén keresztül a törökbalinti plébánia
templomba berontott valami gonosztevő és ott a
„Szent Antal persely“ zárját vésővel kifizítve
a pénzt — körülbelül 50 koronát — elrabolta.
A templom másik két perselyét is leütötte s a
pénzt mely meglehetősen szép összeg lehetett, szin-
tén magához vette. Ugy látszik csak ezt a ked-
vező alkalmat várta az istentelen mert vasárnap
szentségimádás volt a templomban és a hívck
valamint a bucsusok is szépen adakoztak. A jó
lelkű hívők adakozásából begyűlt pénzre pályázó
rablót nyomozza a csendőrség.

— **Szerencsétlen orrvadászás.** 12-ének
holdfényes éjszakáján Balog Mihály, Nagy József,
Raut Antal ceceli lakosok vadásztak az erdőben.
Eközben Balog Mihály a távolban kuksoló Nagy
Józsefet meglátte. Életveszélyes sebestülésével a
szekszárdi kórházba szállították.

52 fillér literje a legjobb denaturált
spiritusznak Langraf Gábor és Fia bör-
kereskedésében Jókai-utca 8. sz. Ugyanott
egy nagy doboz Fernolent-féle világhírű
cipőkrém 20 fillér, továbbá gummisarkok,
cipőfűzők, stb. eredeti gyári árakon.

— **Halál a pincében.** Folyó hó 17-én Hajnal
Mihály és fia zámosi lakosok kimentek a sző-
lőbe, hogy megköstöljék az ujbort. Mikor már
egy kissé többet szedtek be a jóból, a kedvük
ugy tartotta, hogy a legelső hordó tartalmát is
megköstöljék. A társaság ezalatt egyre növeke-
dett, az öreg Hajnal pedig lement a pincébe,

hogy a legelső hordóból mértsen egy korsóval.
A pincében még forrásban levő borból felszálló
széngáz azonban ledöntötte lábáról. Fia utána
ment, de ő is menthetlenül beveszett a pin-
cében. Holtan vonszolták mindkettőt a napvilágra.

— **Ismeretlen betörő.** Az Alagi Dezső-utcá-
ban épülő félben levő Neubauer József-féle ház
szerszám kamarájának felét ismeretlen tettes be-
ásta s a kamarából néhány darab ruhaneműt
ellopott. Keresi a rendőrség.

— **Allatbátóság.** Sertésvész miatt zárlat-
alatt álló községek: Bicske, Baracska, Cece, Tác,
Martonvásár, Sárkeszi, Seregélyes, Bodajk, Sukoró,
Nagyiók, Sárbogárd, Alab, Füle, Gárdony, Csák-
berény, Inota, Iszka-szentgyörgy.

Lépfene miatt: Ráckeresztúr, Cece, Pakozd.
Veszétség miatt: Pátka.

— **A mi legényelnk.** Einhirn István, a lo-
vassági laktanya felügyelője vancellerjével jött
haza öreghegyi szőlőjéből. Utközben néhány le-
génytel találkoztak, akik minden ok nélkül beleje
kötöttek. Einhirn sejtve a következendőket, egy
tuja bokorban vont meg magát, a vanceller pedig
a kerülőért sietett, hogy annak segítségével elúzza
az utonállókat. A vanceller Simsolicz kerülővel
kérdőre vonták a legényeket, azok azonban do-
ronggal feleltek a kérdésre. A tusában a kerülő
és a vanceller kerekedett felül, a támadóik közül
kettőt, Kálmán Ferencet és Erdős Istvánt (Zámoly-
utca) elfogták és átadták a rendőrségnek.

Anyakönyvi statisztika.

1908. október hó 10-től október hó 17-ig.

Születés. Született: 7 törvényes fiu, 8 leány, 0 tör-
vénytelen fiu, 0 leány, halvaszületett törvényes fiu 0, leány
0, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 15.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 5 törvényes fiu, 1
leány, 7 éven felül 3 fiu, 4 nő. Összesen 15.

Eszorint a születés a halálozást 2-el múlja felül.

Meghaltak. Bognár János r. k. 7 hónapos, Kertalja-
utca 56. — Mayer Márton r. k. kocsis, 23 éves, Seregélyesi-ut
1. — Rapai Julianna r. k. 8 hónapos, Bikasziget. — Sztupa
László r. k. 4 hónapos, Palotai-utca 24. — Endl József r.
k. 9 hónapos, Selyem-utca 5. — Baur Mihály r. k. kegy-
díjas uradalmi tisztartó 62 éves, Deák Ferenc-utca 3. —

Major György r. k. 6 hónapos, szeggyár-mogotti ut.
Mikojevic Blagije r. k. földműves, 22 éves, Budai-ut 31.
— Knitthoffer Ferenc r. k. 4 hónapos, Gyümölcs-utca 26.
— Özv. Somogyi Lajosné, Wieland Anna, r. k. 76 éves,
Ligetsor 4. — Boór Ilona r. k. pincérné, 20 éves, Simor-utca
7. — Dubicsanész Mária r. k. 15 éves, Tobak-utca 10. —
Özv. Szalanyinka Józsefné, Vig Anna, r. k. 83 éves, Széchenyi-
utca: 1.

Kihirdetések.

Schmeck János ács-segéd, Olaj-utca 45 és Ősi Terézia,
Lepsény. — Tüske Kálmán önálló eszmadia, Sár-utca 12 és
Ring Teréz, Sár-utca 12. — Nyögéri István téglyári nap-
számos és Simon Mária; Mann-féle téglyatelep. — Huber
Mihály dv. napsz. és Szentés Julianna, Homokosor 16. —
Szigli Ignác dv. mozdonyvezető helyettes és Fekete Julianna
József-utca 2.

„BIZTOSÍTÁSI ÉVKÖNYV“ 5 kor.
Kapható diszkötésben 400 oldal.

Új munkatárs az ügynökök részére.

Jó üzleti eredményeket az életbiztosítás te-
rén csak úgy érhetünk el, ha az összes verseny-
társaságok díjtételeit és kötvényfeltételeit alaposan
ismerjük.

Ez könnyen elérhető, ha megrendeljük Ná-
das Nándor „Biztosítási útmutató“ című mun-
káját, mely kiadásunkban rövidesen megjelenik.

Ez kiválóan alapos és pontos magyar szak-
munka lesz, mely az összes intézetek legújabban
megváltozott díjtételeit és feltételeit könnyen ke-
zelhető összehasonlításokban fogja tartalmazni és
bemutatni.

Szakembereknek nélkülözhetetlen!
Ára zsebkönyv alakban 1 kor. 30 fillér.
Megrendelhető a

„Biztosítási és Közgazdasági Lapok“-nál
Budapest. VI. ker., Vörösmarty-utca 43. sz.

A lap előfizetése 1/2 évre 3 korona.

„SANITOR“

a legjobb önműködő fertőtlenítő, szagtalanító, légtisztító

árnyékszék, vizeldék stb. számára.

Az összes kulturálfalakban szabadalmazva.

Ezen új amerikai találmány hivatva van az oly sok házban, nyilvános
illemhelyeken, vasutaknál, vasuti kocsikban, iskolákban, vendéglőkben,
kávéházakban stb. előforduló vizzásságoknak olcsó és biztos módon
elejét venni. — Beszerzési forrás:

SCHÖN RUDOLF Székesfehérvár, József-utca 15.

Telefon 153.

SCHMÖLTZ LASZLÓ

CIM, CIMER-, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ

SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.

== Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett. ==

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.